



SLOVNÍČEK AUTORŮ

Jaroslav SEIFERT

– český básník, nositel Nobelovy ceny za literaturu, tvořil ve 20. století, převážně pro dospělé, výjimečně pro děti (sbírky Koulelo se, koulelo a Chlapec a hvězdy). Jeho básnický vývoj směřoval od témat sociálních a poezie životní plnosti v radosti i smutku (ve sbírkách Ruce Venušiny, Jablko z klína) k vlastenecké lyrice (v době ohrožení Československa fašistickým Německem a za německé okupace, např. ve sbírkách Zhasněte světla a Vějíř Boženy Němcové, k životu a tvorbě B. Němcové se vztahuje i poválečná zpěvná skladba Píseň o Viktorce). V 2. polovině 20. století básníkův vývoj směřoval ke čtenářsky náročné lyrice úvahové (např. ve sbírkách Odlévání zvonů, Halleyova kometa). Písnová forma jeho veršů z poloviny 20. století (na motivy obrázků M. Alše vytvořil sbírku Šel malíř chudě do světa) a rodinná tematika ve sbírce Maminka jsou však vtřícné i mladým čtenářům.

Ernest Thompson SETON /ernist tompsn sítn/

– kanadský spisovatel anglického původu, tvořil v poslední čtvrtině 19. a první polovině 20. století. Zájem o divokou přírodu a o styl života mimo technickou civilizaci ho vedl k poznávání života severoamerických indiánů, obdivoval na něm soulad s přírodou a o ideálu takového života chtěl přesvědčit i své čtenáře. Knihami o přírodě chtěl mládež poučit i vychovat. V českém překladu vyšla řada jeho děl: příběh Král vlků, Povídky od táborového ohně ad. Povídky, jejichž hrdiny jsou volně žijící zvířata a lesní ptáci, mají v česky vydaných souborech různé názvy – Divoké děti lesů, Moji známí z divočiny, Z lesního království. Autorova snaha vštípit dětem pravidla úcty a pokory k přírodě je zřetelná v příručce pro skauty a táborníky Kniha lesní moudrosti nebo ve „výchovném programu“ Dvanáct tajemství lesa. V knize Dva divoši kamarádi napodobují nejen indiánské způsoby oblékání, bydlení a jídla, ale chtějí ovládnout i řadu indiánských dovedností přírodních lidí. O přátelství Kanadana bělocha Rolfa a indiána Quonaba je dobrodružný příběh z počátku 19. století Rolf Zálesák.

Olga SCHEINPFLUGOVÁ /šajnpflugová/

– česká divadelní herečka a spisovatelka, tvořila ve 20. století; psala básně, dramata (některá byla zfilmována, např. Madla z cihelny nebo Okénko), povídky (např. Balada z Karlína, Margita – o cikánské rodině v české vesnici). Autobiografický Český román je literaturou faktu (montáží vyprávění a dokumentů o vztahu a manželství s K. Čapkem), druhá autobiografie Byla jsem na světě zachycuje přesvědčivěji dobové události a atmosféru za první československé republiky. Autorka vydala i několik sbírek moderních pohádek (výbor Pohádky).

Jan SKÁCEL

– český básník, autor lyrické poezie, tvořil v 2. polovině 20. století. Jeho básně vyjadřují láskyplný vztah ke krajině a domovu, jejich obrazy však obsahují i smutek z lidské lhostejnosti, vyjadřují lítost nad citovou otupělostí moderního člověka (např. ve sbírkách Smuténka, Metličky). Ve více Skácelových básních se objevuje motiv studánky jako význam citové vroucnosti a mravní čistoty; lidovou poezii připomíná i písněná forma v jeho sbírkách Dávné proso a Naděje s bukovými křídly (básně – čtyřverší). Jeho tvorba pro děti obsahuje sbírky básní Uspávanky, Proč ten ptáček z větve nespadne (sbírka inspirovaná obrázkem Josefa Čapka) a Kam odešly laně, v níž opět básník verši doprovází pastely J. Čapka s tematikou dětské hry. Prozaické, ale básnivě úvahy vydal ve dvou souborech – Jedenáctý bílý kůň, Třináctý černý kůň.

Josef Václav SLÁDEK

– český básník a překladatel tvořící převážně v 2. polovině 19. století, autor většinou lyrické poezie – intimní, rodinné a sociální. Ve sbírce Selské písně a české znělky jsou básně s tematikou venkova a vlasteneckým laděním. Zakladatel moderní poezie pro děti a mládež, vydal sbírky Zlatý máj, Skřivánčí písně, Zvony a zvonky – s básní Lesní studánka, pro děti psal jednoduchá říkadla, často humorná, i básně působící na mravní a vlastenecké citění čtenářů. Přeložil třiatřicet dramat W. Shakespeara /šejkspíra/.

Jindřiška SMETANOVÁ

– česká spisovatelka a publicistka, tvořila v 2. polovině 20. století; ve sbírkách povídek (většinou z pražského prostředí) Koncert pod platanem a Ustláno na růžích a pod nebesy ožívají v nevšedních příbězích zdánlivě všední lidé, vidění s neobyčejným lyrismem a často i humorem; ten je příznačný i pro autorčiny fejetony (knižně Pozor, vyletí ptáček). Pro děti připravila rozhlasový cyklus Pohádek na dobrou noc a pro dospívající dívky převyprávěla Malé ženy L. M. Alcottové /elkotové/.



John Ernst STEINBECK /džon érnst stajnbek/

– americký prozaik, nositel Nobelovy ceny za literaturu, autor sociálního románu Hrozny hněvu a soucitného příběhu duševně nezralého mladíka O myších a lidech, které vznikly před druhou světovou válkou, po ní pak další známý román Na východ od ráje, který se dějem a postavami hlásí do kontextu biblických příběhů. Povídka Ryzáček je jednou ze souboru povídek o kalifornských farmářích Nebeské pastviny, mládeží je čten i poetický cestopis Toulky s Charleym /čárlim/.

Vojtěch STEKLAČ

– český prozaik píšící pro děti a mládež od 70. let 20. století, autor humoristického seriálu o Boříkovi: Boříkova lapálie I, II, Mírek a spol., Bohoušek a spol., Aleš a spol., Čenda a spol., v kterém vypráví o partě školáků v příbězích bohatých na komické situace, zobrazených s nadsázkou a se znalostí psychologie dospívajících chlapců. Podobně je tomu v povídce Pekelná třída. Později (90. léta 20. stol.) napsal podobně komponované příběhy s dívčími hrdinkami – Holky a spol., Holky z první pětky. Povídka Dáda a spol. je o dívčím hokejovém týmu. S humorem pojal i nápodobu detektivního žánru v knihách Detektiv Bondybej 001 a Žlutý Robert, dále Dobrodružství tajného agenta Pankráce Tangenta. Knihy Tajemství scarabea /skarabea/ a Tajemství Old Nicka /nika/ jsou biografické romány literatury faktu pro mládež, v prvním sleduje osudy Napoleona Bonaparta, ve druhém Karla Marxe. Pro dospělé napsal např. novelu Černá slunce a román Skok přes kůži.

Robert Louis STEVENSON /roubrt luj stívznz/

– anglický spisovatel a básník, psal v 2. polovině 19. století; proslul svými dobrodružným pirátským románem Ostrov pokladů a hororem Podivuhodné příhody dr. Jekylla a pana Hyda /džekila, hajda/, v kterém ukazuje soupeření dobra a zla v člověku v obrazu rozdělení osobnosti. Děj románu Černý šíp se odehrává ve středověké rytířské Anglii.

Zdeněk SVĚRÁK

– český scénárista, dramatik a divadelník, autor her pro Divadlo Járy Cimrmana (spolu s L. Smoljakem), např. Dlouhý, Široký a Krátkozraký, Vyšetřování ztráty třídní knihy, Hospoda na mýtince, Posel z Liptákova, Vražda v salonním kupé ad., jejichž humor je založen na klamání diváka záměnou smyšlených informací za pravdivé (umělecký výmysl – fikce – o českém všumělovi Cimrmanovi se s nadsázkou vydává za pravdivá, vědecky ověřená data o jeho životě a díle). Je autorem scénáře k filmu Kolja (příběh malého ruského chlapce v českém prostředí), oceněnému americkou filmovou akademií, a k filmu Tmavomodrý svět (o československých letcích v R.A.F. britské armády za druhé světové války). Napsal množství písňových textů, které ve výběru vyšly ve Zpěvníku Jaroslava Uhlíře a Zdeňka Svěráka.